

KUOPIO

Vilkku-fillareiden pyöräilytuotteet
Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmä

Sisällys

1 Yleistä	2
1.1 Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmä.....	2
1.1.1 Kaupunkipyörät ja Kuopion strategia 2030	2
2 Kaupunkipyöräjärjestelmän kustannusrakenne	2
2.1 Kaupunkipyöräjärjestelmäpalvelut	2
2.2 Kaupunkipyöräjärjestelmän operointipalvelut	3
2.3 Kaupunkipyöräasemiin liittyvät kunnossapitopalvelut.....	3
2.4 Hallinnolliset kustannukset.....	4
3 Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmän pyöräilytuotteet	5
3.1 Kaupunkipyöräjärjestelmän asiakashinnoittelu.....	5
3.2 TUOTE: Pyöräilykausi 1.5. – 31.10.....	5
3.3 TUOTE: Päivä	6
3.4 TUOTE: Viikko	6
3.5 TUOTE: Kuukausi.....	6
4 Kaupunkipyörien muut käyttömaksut	7
4.1 Palauttaminen aseman ulkopuolelle.....	7
4.2 Pyörän laittaminen tauolle.....	7
5 Sanktiot pyörän väärinkäytöstä	8
6 Hyvitykset	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

1 Yleistä

1.1 Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmä

Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmä on kokonaisuus, joka koostuu kaupunkipyöräkäyttöön tarkoitettuista pyöristä, niiden pysäköintiin tarkoitettuista pyöräasemista, pyörien käytön mahdollistavista ohjelmistoista, tietojärjestelmistä ja tietoliikenneyhteyksistä sekä tarvittavista varaosa-, tuki- ja ylläpitopalveluista. Kaupunkipyöräjärjestelmän toiminta perustuu pitkälle automatisoituihin laite- ja tietojärjestelmäratkaisuihin, jotka mahdollistavat kaupunkipyörien ympärivuorokautisen käytön itsepalveluperiaatteella, järjestelmälle määritellyn pyöräilykauden aikana.

Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmän halutaan olevan laadukas ja erittäin helppokäyttöinen osa alueen liikkumisjärjestelmää. Kaupunkipyöräjärjestelmän päivittäisen käytön tulee olla vaivatonta alueen asukkaille ja työssäkävijöille kuten myös kaupungissa satunnaisesti vierailleville. Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmällä halutaan lisätä resurssiviisautta ja hyvinvointia edistävien kulkumuotojen käyttöä, kannustaa ihmisiä pyöräilemään, täydentää alueen joukkoliikennejärjestelmää, vähentää yksityisautoilun aiheuttamia päästöjä, ruuhkia ja pysäköintitilan tarvetta sekä parantaa Kuopion keskustan alueen nähtävyyksien, palveluiden ja työpaikka-alueiden saavutettavuutta.

1.1.1 Kaupunkipyörät ja Kuopion strategia 2030

Kuopion strategia vuoteen 2030 sisältää Resurssiviisas Kuopio –pää tavoitteen, jonka yhtenä menestystekijänä on viisas liikkuminen ja vähäpäästöiset matkaketjut. Kuopion strategian ja resurssiviisaisuusohjelman mukaisen viisaan liikkumisen menestystekijän tavoitteena on kehittää yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää siten, että se tukee päästötöntä liikennettä ja edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä parantaa saavutettavuutta. Samalla edistetään pyöräilyä ja jalankulkua sekä kehitetään vähäpäästöistä joukkoliikennettä.

Kaupunkipyöräjärjestelmällä tuetaan näiden strategisten tavoitteiden toteutumista ja valintoja, joilla Kuopio tekee tulevaisuutta.

2 Kaupunkipyöräjärjestelmän kustannusrakenne

Kuopion kaupunki järjestää kaupunkipyöräjärjestelmän ja tuottaa siihen liittyvät palvelut kaupunkipyörien käyttäjille ostopalveluna. Ostopalveluina hankittavien kokonaisuuksien lisäksi kaupunki kohdistaa järjestelmän toimintaan ja kehittämiseen omia henkilöstöresurssejaan.

2.1 Kaupunkipyöräjärjestelmäpalvelut

Kaupunkipyörät, niiden tarvitsemat taustajärjestelmät, Internet-sivut ja mobiilisovellukset tuottaa tšekkiläinen Homeport s.r.o. Kyseessä on palveluhankinta, jossa Kuopion kaupunki hankkii käyttöoikeuden nimettyyn määrään kaupunkipyöriä. Ensimmäinen pyöräilykausi vuonna 2019 toteutetaan 150 kaupunkipyörän laajuisella järjestelmällä. Homeport s.r.o. varmistaa 150 kaupunkipyörän jatkuvan saatavuuden 20 varapyörän puskurilla, joilla korvataan mm. vialliset, kadonneet tai huollossa olevat pyörät.

Kaupunkipyöräjärjestelmäsopimuksen kesto on viisi vuotta (alkaen vuodesta 2018). Syynä määräaikaaisuuteen on hankinnan alkuinvestointiin liittyvä EU-rahoitus ja rahan käyttöön liittyvä viiden vuoden pysyvyysääntö.

Palveluhankinnan kokonaiskustannukset pyöräilykauden 2019 aikana ovat arviolta noin 55 000 euroa.

2.1.1 Tekstiviestipalvelu

Kaupunkipyörien käyttäjäksi rekisteröitymisen yhteydessä luotavat pyöräilijätunnukset toimitetaan rekisteröityvälle käyttäjälle tekstiviestin välityksellä. Tekstiviestien lähettämiseen liittyvät palvelut eivät sisälly kaupunkipyöräpalvelun hankintasopimukseen vaan ne hankitaan Istekki Oy:n puitetoimittajasopimuksen kautta.

Tekstiviestipalvelun peruskustannukset ovat 360 euroa/vuosi, mutta todelliset kustannukset määräytyvät lähetettyjen viestine määrän perusteella. Yhden viestin hinta on 0,052 e.

2.2 Kaupunkipyöräjärjestelmän operointipalvelut

Kaupunkipyöräjärjestelmäpalvelun kokonaisvaltainen toteutus edellyttää järjestelmään liittyvää operointia. Operointipalvelu sisältää kaupunkipyörien päivittäishuollot, pyörien akkujen varaustilan valvonnan, akkujen vaihdot ja niiden keskitetyn lataamisen, kaupunkipyöräasemien pyörämäärien tasapainotustehtävät sekä kaupunkipyörien loppukäyttäjille tarjottavat tuki- ja neuvontapalvelut. Kuopion operointipalvelun tuottaja vastaa myös kaupunkipyörien huoltotiloista ja pyörä-asemien tasapainotustoiminnassa tarvittavasta kalustosta, kaupunkipyörien ja siirrettävien asemarakenteiden siirroista ja toimintakuntoon saattamisesta esim. yleisötapahtumien yhteydessä. Operointipalvelu toimii vuosittain välillä 1.4. – 30.11. Toimintakautta voidaan tarpeen vaatiessa jatkaa tai lyhentää +/- 15 päivällä erillisellä päätöksellä.

Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmän operointipalveluiden tuottaja ja todelliset kustannukset selviävät vasta marras-joulukuussa 2018, kun operointipalveluun liittyvä tarjouskilpailu on päättynyt. Operointi palveluhankinnan kokonaiskustannusten on kuitenkin arvioitu olevan pyöräilykauden 2019 aikana olevan noin 95 000 euroa.

Operointipalveluun liittyvä sopimus tulee olemaan toistaiseksi voimassa oleva.

2.3 Kaupunkipyöräasemiin liittyvät kunnossapitopalvelut

Kaupunkipyöräjärjestelmän toiminnan ja käytön houkuttelevuuden perusedellytyksiä ovat mm. riittävän laaja toiminta-alue sekä hyvä näkyvyys kaupunkikuvassa. Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmän toiminta-alue halutaan toteuttaa joustavasti, asemattomia kaupunkipyöriä hyödynnäen. Puhtaasti asemattomaan kaupunkipyöräjärjestelmään ja pyörien vapaaseen pysäköintiin liittyy kuitenkin lieveilmiöitä, joita Kuopiossa halutaan vähentää helposti hahmotettavissa olevan kaupunkipyöräasemaverkoston avulla.

Kuopion kaupunki toteuttaa hankittavaa kaupunkipyöräjärjestelmää varten pyöräasemaverkoston, joka sisältää järjestelmän käyttöönottoaiheessa noin 10 kaupunkipyörien pysäköimiseen (pyörän käyttöönotto ja palauttaminen) tarkoitettua maa-aluetta.

Toteutettavan kaupunkipyöräasemaverkoston ensisijainen tarkoitus on parantaa järjestelmän näkyvyyttä sekä tarjota järjestelmän käyttäjille kokemus yhtenäisen matkan suorittamisesta (pisteestä a pisteeseen b). Tavoitteena on, että Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmään kuuluvat kaupunkipyörät voidaan palauttaa pysäköimällä pyörä tarkoitusta varten tehdylle pyöräasemalle, sen läheisyyteen tai käyttäjän vapaasti valitsemaan paikkaan. Kaupunkipyörien pysäköintiä pyritään kuitenkin ohjaamaan esim. palautustapaan ja -paikkaan liittyvän hinnoittelun

avulla. Kaupunkipyörien pysäköintiin liittyvillä ohjaustoimenpiteillä halutaan vaikuttaa mm. kaupunkipyöräjärjestelmän operointiin liittyviin työmääriin ja kustannuksiin.

Kuopion kaupunkipyöräasemien toteutus perustuu pyörien paikannuslaitteistoon ja paikkatiedon avulla rajattuihin alueisiin, eli ns. virtuaaliasemiin. Virtuaaliasemat määritellään ensisijaisesti paikkoihin, joissa sijaitsee Tilaaajan toteuttama fyysinen kaupunkipyöräasema. Fyysinen kaupunkipyöräasema perustuu katupainatuksiin, vakiomuotoisiin pyörätelineisiin sekä informaatiotauluihin, joiden avulla kaupunkipyöräjärjestelmään liittyvät käyttöohjeet, asemakartat ja mm. tukipalveluiden yhteystiedot voidaan esittää kaupunkipyöräjärjestelmän Loppukäyttäjille.

Kaupunkipyöräasemat tarvitsevat kunnossapitopalveluita, kuten katualueiden kunnossapito, asemarakenteiden ja niiden pintojen huolto ja muutostyöt. Asemarakenteet edellyttävät myös siirtämistä ja säilytystä.

Sopimusteknisesti hankinnat tehdään kulloinkin voimassa olevien kunnossapito- ja tilasopimusten puitteissa. Kyseessä on palveluhankinta, jonka kokonaiskustannukset pyöräilykauden 2019 aikana ovat arviolta noin 15 000- 20 000 euroa.

2.4 Hallinnolliset kustannukset

Kaupunkipyöräjärjestelmän toiminnan valvonta edellyttää Kuopion kaupungin henkilöstön työpanosta. Kaupunkipyöräjärjestelmään liittyviä hallinnollisia työtehtävinä ovat mm.:

- sopimusten toteutumisen valvonta ja toimittajayhteistyö
- kaupunkipyöräjärjestelmän taustajärjestelmä määritysten tekeminen ja järjestelmän toiminnan seuranta
- kaupunkipyöräjärjestelmään liittyvän viestinnän koordinointi ja toteutus
- kaupunkipyöräjärjestelmään liittyvä markkinoinnin koordinointi ja toteutus
- osallistumiset erilaisiin tapahtumiin ja yleisötilaisuuksiin

3 Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmän pyöräilytuotteet

3.1 Kaupunkipyöräjärjestelmän asiakashinnoittelu

Kaupunkipyöräjärjestelmän toiminta perustuu helposti saatavilla oleviin yhteiskäyttöpyöriin, joiden käyttö on edullista ja itsepalveluperusteista. Kaupunkipyöräjärjestelmään kuuluvat pyörät on tarkoitettu ensisijaisesti lyhyiden matkojen tekemiseen kahden eri kohteen välillä niin, että tehdyn matkan jälkeen pyörä on heti muiden liikkujien käytettävissä. Pyöriä on mahdollista käyttää kuten turistikäyttöön vuokrattavia pyöriä, mutta pyörien käyttöönotto tapahtuu automatisoidusti ja käytön hinnoittelumalleilla rajoitetaan pyörien varaamista pitkäaikaiseen käyttöön. Menettelyllä halutaan varmistaa pyörien 24/7 saatavuus ja korkea käyttöaste. Kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöastetta mitataan periaatteella matkaa / pyörä / päivä. Järjestelmän teoreettinen toiminta-optimi on 7 matkaa / pyörä / päivä.

Kaupunkipyöräjärjestelmän asiakashinnoittelun ensisijaisena tarkoituksena on ohjata kaupunkipyörien käyttöä ja sitouttaa pyörien käyttäjät niiden asianmukaiseen käyttöön. Hinnoittelulla ohjataan myös kaupunkipyöriin kohdistuvaa kysyntää.

Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmässä noudatetaan Helsingin ja Turun kaupunkipyöräjärjestelmien tutuksi tekemää hinnoittelumallia pienin poikkeuksin. Kuopion järjestelmä on asematon, joka edellyttää mm. kaupunkipyörien palauttamista ohjaavien maksujen huomioimista kaupunkipyörätuotteissa ja asiakashinnoittelussa.

3.2 TUOTE: Pyöräilykausi 1.5. – 31.10.

Kaupunkipyöräjärjestelmän ensisijaisina pyöräilytuotteina toimivat kausituotteet. Kausituotteiden tarkoitus on mahdollistaa pyörien joustava käyttö koko pyöräilykauden ajan ilman säännöllistä tarvetta uudistaa käyttöoikeussopimuksia.

Kausituotteet mahdollistavat pyörien kustannustehokkaan käytön, kun niitä käytetään usein, lyhyinä jaksoina ja eri kaupunkipyöräasemien väliseen liikkumiseen

Pyöräilykausi 1.5. – 31.10 - pyöräilytuote on suunnattu kaupunkipyöräjärjestelmän säännöllisille käyttäjille.

Kausimaksu suosii varhaista rekisteröitymistä ja tuottaa tuloja ns. etupainotteisesti. Varhain rekisteröityjen kausimaksujen määrän perusteella voidaan myös arvioida järjestelmään kauden aikana kohdistuvaa kysyntää.

Hinta	50 euroa
Yhtä aikaa käytettävien pyörien määrä	1
Maksutapa	kertamaksu
Ilmainen käyttöjakso	ensimmäinen 30 minuuttia aina pyörän käyttöönoton jälkeen
Lisämaksu ilmaisen käyttöjakson ylittävältä ajasta	0.50 h – 1.00 h = + 1 e 1.00 h – 1.30 h = + 2 e 1.30 h – 2.00 h = + 3 e 2.00 h – 2.30 h = + 4 e 2.30 h – 3.00 h = + 5 e
Pisin sallittu yhtäjaksoinen käyttöjakso	3 h

Sanktio pisimmän sallitun käyttöjakson ylittävästä ajasta	100 e
Lisääajan ja sanktioiden maksutapa	Jälkilaskutus toteuman mukaan

3.3 TUOTE: Päivä

Päivämaksu mahdollistaa kaupunkipyörien käytön 24 tunnin ajan. Päivämaksu on tarkoitettu tukemaan pyörien kokeilukäyttöä ja tukemaan esim. turisti-, liikematka ja elämyskäyttöä.

Hinta	5 euroa
Yhtä aikaa käytettävien pyörien määrä	1
Maksutapa	kertamaksu
Ilmainen käyttöjakso	ensimmäinen 30 minuuttia aina pyörän käyttöönoton jälkeen
Lisämaksu ilmaisen käyttöjakson ylittävästä ajasta	0.50 h – 1.00 h = + 1 e 1.00 h – 1.30 h = + 2 e 1.30 h – 2.00 h = + 3 e 2.00 h – 2.30 h = + 4 e 2.30 h – 3.00 h = + 5 e
Pisin sallittu yhtäjaksoinen käyttöjakso	3 h
Sanktio pisimmän sallitun käyttöjakson ylittävästä ajasta	100 e
Lisääajan ja sanktioiden maksutapa	Jälkilaskutus toteuman mukaan

3.4 TUOTE: Viikko

Viikkomaksu mahdollistaa kaupunkipyörien käytän 7 vrk:n ajan. Viikkomaksu on ns. marginaalituote, joka on suunnattu ensisijaisesti turistikäyttöön.

Hinta	10 euroa
Yhtä aikaa käytettävien pyörien määrä	1
Maksutapa	kertamaksu
Ilmainen käyttöjakso	ensimmäinen 30 minuuttia aina pyörän käyttöönoton jälkeen
Lisämaksu ilmaisen käyttöjakson ylittävästä ajasta	0.50 h – 1.00 h = + 1 e 1.00 h – 1.30 h = + 2 e 1.30 h – 2.00 h = + 3 e 2.00 h – 2.30 h = + 4 e 2.30 h – 3.00 h = + 5 e
Pisin sallittu yhtäjaksoinen käyttöjakso	3 h
Sanktio pisimmän sallitun käyttöjakson ylittävästä ajasta	100 e
Lisääajan ja sanktioiden maksutapa	Jälkilaskutus toteuman mukaan

3.5 TUOTE: Kuukausi

Kuukausimaksu mahdollistaa kaupunkipyörien käytän 30 vrk:n ajan. Kuukausimaksu on joustava tapa käyttää kaupunkipyöriä pidemmän aikaa (esim. 1 kk kesäkuussa, 1 kk elokuussa). Kyseessä on myös kausimaksun sisäänheittotuote.

Hinta	20 euroa
Yhtä aikaa käytettävien pyörien määrä	1
Maksutapa	kertamaksu
Ilmainen käyttöjakso	ensimmäinen 30 minuuttia aina pyörän käyttöönoton jälkeen
Lisämaksu ilmaisen käyttöjakson ylittävältä ajasta	0.50 h – 1.00 h = + 1 e 1.00 h – 1.30 h = + 2 e 1.30 h – 2.00 h = + 3 e 2.00 h – 2.30 h = + 4 e 2.30 h – 3.00 h = + 5 e
Pisin sallittu yhtäjaksoinen käyttöjakso	3 h
Sanktio pisimmän sallitun käyttöjakson ylittävältä ajasta	100 e
Lisääjan ja sanktioiden maksutapa	Jälkilaskutus toteuman mukaan

4 Kaupunkipyörien muut käyttömaksut

4.1 Palauttaminen aseman ulkopuolelle

Asemattomat kaupunkipyörät sisältävät mm. paikatiedon tuottamiseen ja pyörän ajoneston ohjaamiseen tarvittavan teknologian. Asemattomien kaupunkipyörien käyttöönottoon ja palauttamiseen ei tarvita tätä tarkoitusta varten toteutettuja kaupunkipyöräasemia/pyörätelakoita, vaan tämänkaltaiset toiminnot toteutetaan pyörään sisältyvän teknologian avustuksella. Asemattomien kaupunkipyörien ensisijaisena käyttöliittymänä toimii mobiilisovellus tai mobiilikäyttöön optimoitu verkkopalvelu, joka mahdollistaa mm. vapaiden pyörien paikantamisen ja käyttöönoton. Mobiilisovelluksen lisäksi pyörien käyttöönottotapahtuma voidaan toteuttaa myös lähiluettavilla korteilla.

Aseman ulkopuoliset palautusten tulovirta ja ohjaava vaikutus perustuvat palautusten määrään. Yksittäinen palauttaminen muualle kuin asemalle ei saa maksaa liikaa, jotta järjestelmän joustavuus ei kärsi ja näin nosta sen käyttökynnystä. Toistuva aseman puolelle pysäköinti kuitenkin nostaa kaupunkipyörien kustannuksia suhteellisen paljon. Esim. 5 euron päivämaksu + 5 aseman ulkopuolista pysäköintiä = 10 e.

4.2 Pyörän laittaminen tauolle

Kaupunkipyöriä käytetään erityisesti lyhyiden asiointimatkojen suorittamiseen, joiden aikana saattaa olla tarve poistua hetkellisesti pyörän luota.

Käyttäjä voi palauttaa pyörän asiointitapahtuman ajaksi. Tällöin on kuitenkin olemassa riski, että joku toinen ottaa vapaana olevan kaupunkipyörän käyttöönsä ja pyörän aikaisempi käyttäjä menettää mahdollisuutensa saman kaupunkipyörän käyttämiseen esim. paluumatkaa varten.

Käyttäjä voi varata pyörän itselleen jättämällä sen palauttamatta ja maksamalla ilmaisen käyttäjän ylittymisestä aiheutuvat maksut. Palauttamaton pyörä on kuitenkin kenen tahansa ohikulkijan vapaasti ajettavissa.

Kaupunkipyöräjärjestelmän mobiilisovellus mahdollistaa pyörän asettamisen tauolle. Pyörän ollessa tauolla on se varattu pyörän tauolle asettaneen käyttäjän käyttöön, mutta sen moottorin lukitustoiminnot on aktivoitu ja pyörällä ajaminen on hankalaa.

Hinta	1 euro
Maksutapa	Jälkilaskutus toteuman mukaan
Pisin sallittu yhtäjaksoinen tauko	0,5 h
Sanktio pisimmän sallitun tauojakson ylittävästä ajasta	Ei maksua. Pyörä palautuu tauolta automaattisesti vapaaseen käyttöön.

5 Sanktiot pyörän väärinkäytöstä

Kaupunkipyörän varaaminen pidemmäksi aikaa tai palauttaminen alueelle, josta sen löytäminen on hankalaa ei ole toivottavaa. Kaupunkipyöräilyä ohjataan pyöräilytuotteiden hinnoittelulla. Näiden lisäksi pyöräilytuotteisiin on määritetty yksittäisen pyörän pisin sallittu käyttöaika sekä sanktiomaksut sallittua pidemmästä käytöstä.

Kaupunkipyöräilyä ei voi järjestelmät teknisesti palauttaa kielletyille alueille. Kielletyille alueille ajaminen on mahdollista (esim. ajaminen pyörällä kielletyksi palautusalueeksi määritellyn puistoalueen halki), mutta ollessaan alueella pyörä ei suorita palautustoimintaa ja käytettyyn pyöräilytuotteeseen sisältyvät asiakasmaksut ovat päällä niin kauan kuin kaupunkipyörä on kielletyllä alueella. Mikäli pyörä jätetään kielletylle palautusalueelle pitkäksi aikaa ja pisin sallittu käyttöaika ylittyy, niin pyörän alueelle jättäneeseen käyttäjään kohdistuu sanktiomaksu.

Koska pyörä ei palaudu kieltoalueelle, on se kenen tahansa käyttöönotettavissa edellisen käyttäjän laskuun. Tällä tiedolla on vahva psykologinen ohjaustekijä.